

TÝŽDEŇ MOZGU (13. - 19. marec 2023).

Od 13. do 19. marca 2023 sa koná celosvetová kampaň Týždeň mozgu. Cieľom tejto iniciatívy je upriamiť pozornosť verejnosti na ľudský mozog, jeho činnosť, možné ochorenia a na význam cvičení na podporu činnosti mozgu.

Mozog a nervový systém riadia fungovanie celého tela. Mozog je jeden z najdôležitejších orgánov v ľudskom tele - umožňuje nám myslieť, hýbať sa a komunikovať s okolím. Dáva nám schopnosť vnímať svet naokolo, cítiť emócie, pamätať si, učiť sa a sústrediť sa. Zdravý mozog je preto zásadný pre prežitie plnohodnotného života.

Významnú úlohu v tom, ako bude mozog pracovať počas života, zohráva jeho štruktúrálny vývin v období pred, okolo a krátko po narodení. V tom čase je mozog najtvárnejší a najcitlivejší voči stimulácii, rané zážitky preto môžu významne ovplyvniť ďalší život jednotlivca.

Funkčný vývin mozgu však prebieha ešte roky po narodení - odhaduje sa, že asi do 25. roku života. Počas dospievania dozrievajú mozgové funkcie ako myslenie, pamäť, priestorová orientácia, pozornosť či predstavivosť.

U detí je preto potrebné stimulovať mozgové funkcie postupne, s ohľadom na ich vek a čo najpestrejším spektrom činností. Treba si pritom dať pozor, aby sme ich nepreťažovali. Aj v dospelom veku stále máme potenciál rozvíjať svoje mozgové funkcie vďaka plasticite (prispôsobivosti) mozgu, a to prostredníctvom ich stimulácie a pravidelného tréningu.

ČO ŠKODÍ FUNGOVANIU MOZGU:

- nedostatočný pohyb, sedavý životný štýl (fyzická inaktivita),
- nekvalitný spánok alebo jeho nedostatok,
- nedostatočná socializácia, neprimerané množstvo času osamote,
- dlhodobý a chronický stres,
- nadmerné užívanie alkoholu,
- fajčenie,
- dlhodobé pesimistické myslenie.

ČO PROSPIEVA MOZGU:

- **Udržiavať ho v aktivite, nenechať ho “zlenivieť”**. Akákoľvek aktivita mu prospieva – komunikácia, udržiavanie sociálnych vzťahov, literatúra, nové podnety, kultúra, umenie,

pestovanie koníčkov, spoločenské hry, učenie cudzích jazykov.

- **Trénovať pamäť** – výkon pamäti sa môže vekom znižovať, preto ju treba stále trénovať a udržiavať v aktivite. Dôležité je používať aj vlastnú pamäť, nielen tú digitálnu. Skúste svoj mozog priebežne stimulovať napríklad vedomostnými súťažami, rébusmi, krížovkami, sudoku, pexesom alebo šachom. (Vedecké dôkazy o miere prospešnosti obdobných aktivít sú možno nejednotné, no mozgu nimi určite neublížite.)

- **Kvalitná strava** – mozog spotrebúva veľa energie. Dôležitá je zdravá a vyvážená strava. Vhodným príkladom je stredomorská strava zahŕňajúca zeleninu, ovocie, olivový olej, obilniny, chlieb, strukoviny, ryby, vajička, mliečne výrobky, mäso. Dôležité je redukovat príjem alkoholu. Vitamíny skupiny B sú dopingom pre celý nervový systém.

- **Dostatok tekutín** - ak je telo zásobené tekutinami, mozog je dostatočne prekrvený a nervové bunky navzájom dobre komunikujú.

- **Kvalitný spánok** – chronický nedostatok spánku poškodzuje pamäť, únava znižuje schopnosť koncentrácie.

- **Pravidelná fyzická aktivita** – pohybom sa zvyšuje mozgová výkonnosť. Ideálny je pohyb na čerstvom vzduchu. Mozog je pri fyzickej aktivite viac prekrvený, a teda viac okysličovaný a zásobovaný živinami.

- **Pravidelný oddych počas dňa** – krátke prestávky (mikroprestávky, 5- až 10-minútové) počas dňa zmiernujú únavu – prospieva pohľad z okna, chôdza po schodoch, hlboké dýchanie, krátka meditácia.

- **Pobyt v prírode** – aspoň dve hodiny za týždeň. Podporuje psychické aj fyzické zdravie.

- **Používať informačné a komunikačné technológie len v nutnej miere** a nenechať ich zbytočne zapnuté. Namiesto pasívneho sledovania diania online sa radšej venujte aktivitám, ktoré vám prinášajú príjemné pocity.

- Určiť si vo svojom byte aj pracovnom prostredí zóny bez akýchkoľvek technológií.

POTRAVINY PRE MOZOG

Pravidelnou konzumáciou nasledujúcich potravín môžete zlepšiť fungovanie svojho mozgu:

1. Potravinové zdroje vitamínu E, ako je rastlinný olej, semená, avokádo, orechy
2. Zdroje antioxidantov vrátane vitamínov A, C, D, E, K, ktoré sa nachádzajú v pestrofarebnom ovocí a zelenine.
3. Ryby obsahujúce omega-3 mastné kyseliny.
4. Tmavozelená listová zelenina, ako napríklad kel, špenát, mangold.
5. Všetky strukoviny nám môžu pomôcť stabilizovať hladinu cukru v krvi, a tým zabezpečiť priebežné dodávky potrebnej energie aj do mozgu.
6. Káva, čaj a horká čokoláda; kofeín konzumovaný v týchto formách a s mierou môže stimulovať duševnú bystrosť.

Okrem týchto potravín nepodceňujte dôležitosť pitia dostatočného množstva vody. Kognitívne funkcie môžu byť narušené, keď je telo dehydrované.

AKTIVITY POČAS TÝŽDŇA MOZGU

Náš mozog má rád výzvy, stimuláciu a cvičenie. Mozog je ako sval, ktorý potrebuje pravidelné cvičenie, aby sme boli v „dobrej forme“.

Počas Týždňa mozgu 2023 (13. - 19. 3. 2023) na sociálnej sieti ÚVZ SR nájdete každý deň zverejnenú novú úlohu na „precvičenie mozgových závitov“.